

foló év során gyűjtött statisztikai adatok szerint gépjármű-állományunk az év első kilenc hónapja alatt 12.000-ról 16.000-re, tehát nem kevesebbel, mint 4000 járművel, azaz eddigi teljes állományunk kerekén 30%-ával emelkedett. Az autóközlekedés, autóipar és kereskedelem terén tehát gyökeres változások és egy eddig nem ismert méretű fellendülés előtt állunk.

Pénzügyi joggyakorlat.

A város (község) vállalatai önállóan és egymástól függetlenül alanyai a társulati adónak; a társulati adó tehát minden vállalat mérlege alapján külön-külön vetendő ki. (Közig. Bíróság 15.519/1925. sz.)

Sz. rendezett tanácsu város községi üzemei, sz-i cég a kivetett társulati adót összegszerűség szempontjából nem teszi vitássá, csupán azt támadja meg, hogy a kivetés külön történet mindegyik üzem mérlege után és utalással arra, hogy ezek az üzemek mint Sz. rendezett tanácsu város Községi Üzemei vannak cégtörvényszékiileg bejegyezve, azt vitatja, hogy az összes üzemek együttesen alkotnak egy adóalanyt. A bíróság a panasznak helyet nem ad és megállapítja, hogy a város vállalatai önállóan és egymástól függetlenül alanyai a társulati adónak. Az 1922. évi XXIV. t.-c. 1. §-a első bekezdésének 4. pontja értelmében ugyanis társulati adót kötelesek fizetni az állam, a törvényhatóságok és a városok (községek) vállalatai. Ez a rendelkezés nem az államot, a törvényhatóságot vagy a várost (községet), hanem ezeknek vállalatait teszi az adó alanyaivá, s így kétségtelen, hogy az adót nem is a felsorolt közületek, mint jogi személyek terhére, hanem az egyes vállalatok terhére kell kivetni, amiből önként következik, hogy ennek a kivetésnek minden egyes üzemre önállóan kell történnie. Az a körülmény, hogy ezek az üzemek Sz. rendezett tanácsu város községi üzemei cég alatt együttesen vannak cégjegyezve, a kérdés eldöntésére befolyást nem gyakorol, mert az a körülmény, hogy valamely társulati adó alá eső vállalat miképpen van cégjegyezve, ebből a szempontból épp oly közömbös, mint közömbös volna az, ha ezek a vállalatok egyáltalában nem volnának cégjegyezve; de nem alkalmas ez arra sem, hogy ezek az egymástól független vállalatok akár egymásnak telepeinek legyenek tekinthetők. Végül közömbös a panaszos által felhozott az a körülmény is, hogy ezeknek a vállalatoknak vagyonkezelése részben együttesen történik, mert a panaszosnak módjában áll az, hogy a vagyonkezelést teljesen elkülönítse.

Ha a megelőző évi mérlegben is szereplő külföldi valutatartozás az előző évi koronaértékkel hozatott át, nem keletkezik adóköteles titkos tartalék annak folytán, hogy a magyar korona időközi emelkedése miatt ez a külföldi tartozás a mérlegkészítés idején már kisebb magyar korona összeget képviselt. (Közig. Bíróság 16650/1926. sz.) Panaszos kifogásolja, hogy azt a 130,487,500 koronát, amellyel az 1,043.000 lei összegű tartozásának értéke az 1924/25. üzletév folyamán csökkent, a mérlegszerű nyereséghez hozzászámították. A kifogást a bíróság alaposnak találta. A vállalat a fent számjelzett összegű külföldi valutára szóló tartozását az 1923/1924. évi mérlegében az üzletév utolsó napján mutatkozó árfolyam szerint 459,316.000 koronában mutatta ki. A tartozás az 1923/24. üzletév végén is fennállott és a vállalat azt az 1924/25. évi mérlegébe változatlan lei- és változatlan koronaösszeggel

vitte át. A kir. adófelügyelő a tartozás mérlegszerű becsértéke és a leinek az 1924/25. üzletév utolsó napján mutatkozó árfolyama alapján kiszámított érték között mutatkozó különbözetet a H. Ö. 13. §. 14. pontjához fűzött végrehajtási utasítás 3. bekezdése alapján az adóalaphoz hozzászámította és a vállalat felebezésének ezen hozzászámítás ellen irányuló részét elutasította, mert a tényleg létező adósságnak a valóságnál nagyobb összeggel feltüntetése a H. Ö. felhívott rendelkezései szerint adóköteles és mert a magyar korona árfolyamának emelkedése folytán előállott nyereséget a vállalat tartozott volna az 1924/25. évi eredmény-számlán árfolyamnyereség címén elszámolni.

Az 1925. évi 400/P. M. számú H. Ö. 13. §-ának 14. pontja az adóköteles nyílt és rejtett tartalékokról szól. A külföldi valutákra szóló tartozások értékelésére vonatkozólag a H. Ö. szerint azt az elvet kell szem előtt tartani, hogy a vállalat veszteségeinek kimutatásában még akkor sem korlátozható, ha azok még nem is váltak tényleges veszteségekké és ezen veszteségek fedezetére a 14. §. 3. bekezdéséhez fűzött utasítás 7. bekezdésének 1. pontja értelmében adómentes tartalékot is létesíthet.

A H. Ö.-nak a kir. adófelügyelő által felhívott rendelkezései tehát azokról a rejtett tartalékokról szólnak, amelyek a külföldi valutára szóló tartozásoknál mutatkozó könyvszerű árfolyamveszteségeknek kimutatása folytán keletkeztek és azokról, amelyeket a vállalat kifejezetten a külföldi valutára szóló tartozásokból eredhető veszteségek fedezetére tartalékoltt. Arról a tartalékról azonban, amely a jelen esetben oly módon keletkezett, hogy a külföldi valutára szóló tartozás a külföldi valuta tényleges forgalmi értékének csökkenése folytán értékében csökkent és ezáltal a vállalat nyereségként el nem számolt, olyan rejtett tartalékhoz jutott, amely a vállalat akaratán kívül fekvő okokból a gazdasági viszonyok hatása alatt keletkezett, a H. Ö. 13. §-ának 14. pontjához fűzött utasítás 3. bekezdése nem rendelkezik. Nem rendelkezett azért, mert amikor a H. Ö. készült, az az eshetőség, hogy a külföldi valutára szóló tartozás értéke csökkenni fog, még nem tartozott a valószínűségek közé.

Az ily módon keletkezett rejtett tartalékot tehát az adókötelezettség szempontjából azon általános alapelvek szerint kell elbírálni, amelyek a törvényhozást a rejtett tartalékok megadóztatásának kérdésében irányították. Ezt annál is inkább meg lehet tenni, mert a H. Ö. 13. §. 14., 15., 16. és 17. pontjának a rejtett tartalékokról szóló rendelkezései lényegükben megegyeznek az 1922. évi XXIV. t.-c. 14. §-ának 17., 18. és 19. pontjaiknak a rejtett tartalékok adókötelezettségéről szóló rendelkezésekkel.

A vonatkozó törvényjavaslat miniszteri indokolása szerint a tulságos állami beavatkozást kerülendő, a törvényhozás lemondott arról, hogy a számszerűleg kifejezésre nem jutó rejtett tartalékokat az adóalapba bevonja, mert az összjövedelem terhére számszerűleg elkönyvelt rejtett tartalékok megadóztatásával elérni vélte azt a határt, ameddig a közgazdasági érdekek veszélyeztetése nélkül elmehefett. Ez a végső határa a H. Ö. rejtett tartalékokról szóló rendelkezéseinek is, amelyeknek lényege szintén az, hogy amennyiben a megelőző évi mérlegben is szereplő vagyon- és teher tételek mérlegszerű becsértéke változatlan összeggel hozatott át, azt a vállalat akaratán kívül felvő okokból keletkezett rejtett tartalékot, amely az üzletév eredményét nem befolyásolja, nem adóztatja meg. Nem adóztatja meg azért, mert ha az aktív vagy passzív vagyon állaga az előző évi állapottal szemben nem változott és a mérlegben ugyanazon korona-

összeggel szerepel, mint az előző évben, akkor nem is lehet szó arról, hogy a vállalat az üzletév folyamán bizonyos összeget tartalékol, hanem csak arról, hogy a gazdasági viszonyok hatása alatt egy eszményi vagyonszaporulat, vagy csökkenés mutatkozik, amely a vállalatra nézve értéket, vagy veszteséget csak akkor fog jelenteni, ha realizálva lesz.

A panasszal megtámadott határozatnak azon indoka, hogy ezt az ily módon előállott árfolyamnyereséget panaszos tartozott volna az eredményszámla javára elszámolni, nem helytálló, mert ilyen rendelkezés a társulati adóról szóló H. Ö.-ban nincsen, de nem is lehet a vállalatokat kötelezni arra, hogy az árfolyamok hullámzása folytán mutatkozó törvényszerű nyereségeket és veszteségeket a zárszámadásban kimutassák. A másodfoku határozatnak az az indokolása, hogy a tényleg létező adósságokat a valóságos értékben kell feltüntetni, helytálló ugyan, de nem oly módon, ahogyan azt a panasszal megtámadott határozat értelmezi, mert a tartozást akkor kell értékelni, amikor keletkezik és a keletkezés időpontjában létező valóságos értékében kell azt a könyvekben elszámolni és ha a tartozásnak ezen értékelésével szemben később a mérlegben a tartozás változatlan fennállása mellett más érték szerepel, akkor lehet szó a vállalat által mesterségesen létesített adóköteles tartalékról, ellenben ha a vállalat a mérlegszerű becsértéket nem változtatja meg, akkor az a rejtett tartalék, amely a vállalat akaratán kívül természetes uton keletkezett, az előadottak szerint nem adóköteles.

Felpénz fogalma alá esik társulatok egyesülése esetében a. a vagyontöbblet is, amely a beolvadó társaság tényleges vagyona és a beolvasztó társaság által kiadott részvények névértéke között mutatkozik. Az adóbevalláshoz csatolt évi jelentés szerint az 1923. évi december 29-én megtartott közgyűlésen az E. O. Bank Részvénytársaság beolvadt a panaszos részvénytársaságba. A beolvasztás panaszos 1923. évi mérlegében oly módon vezetett keresztül, hogy a beolvadó társaságnak 1600 millió koronára becsült vagyona a mérleg teheroldalán a beolvadó társaság részvényeinek cserébe adott 500.000 drb. részvény 100 millió korona névértékével és az 1500 millió különbözetnek tartalékalapba helyezésével ellentételeztetett. A kir. adófelügyelő a beolvadó társaság vagyonának 1600 millió koronára felbecsült értéke és a 290 millió korona részvénytőkéje között mutatkozó 1400 millió korona különbözetet, mint adóköteles felértékelést, a panaszos részvénytársaság mérlegszerű nyereségéhez hozzáadta. Ez ellen a panaszos részvénytársaság felebbezést adott be, amelyben azt vitatta, hogy felértékelés nem történt, mert a beolvadás folytán tulajdonába jutott vagyont a legalacsonyabban értékelte és a tartalékalapba helyezett 1500 millió korona a beolvadás folytán kibocsátott új részvények után a névértéken felül befolyt összeggel azonos minőségű, vagyis felpénz, és mint ilyen, adómentes. A kir. adófelügyelő a felebbezést elutasította, mert a tartalékalap szaporulata nem felpénzből, hanem vagyonérték felemeléséből keletkezett és így a H. Ö. 13. §-ának 14. pontja szerint adóköteles. A panaszos részvénytársaság panaszában is az 1400 millió korona megadóztatását kifogásolja, mert nem már korábban megvált vagyontárgyak értékeléséről van szó, hanem a beolvasztó intézet a beolvadó intézet vagyonát saját részvényeinek ellenértéke fejében kapta és az ecéből kibocsátott új részvények névértékén felül befolyt összeg adómentes akkor is, ha tartalékalapba helyeztetik. A bíróság